

Во денешнава глобална трка на стопанствата, освен што откажуваме економски да се вклучиме, сосема забораваме да ги истражиме, и пред светот да ги презентираме и валоризираме нашите културни вредности. Овие народни стојности, иако од нас заборавени/напуштени, сè уште гордо се исправени како пирамиди наспроти пустините кои последниве децении ги оставија зад себе минливите/менливите номенклатури заробени во нивните меркантилни пресметки.

Што е и што би требало да биде нашата теза и политика во овој контекст. Ние секако немаме ексклузивно историско или природно право оваа земја или оваа територија да биде само наша, не само наша туку било чија. Просто заради тоа што на земјава сите сме гости, и човекот не ја создал земјата туку таа него го храни и му овозможува да се развива. Оттука, барем теоретски и принципиелно сите имаат неутуѓиво право барем на идеален дел на користење и плодуживање на земните богатства.

Но, она по што ние луѓето сме значајни е културата која ја создаваме на одреден простор и време. За неа самата е греота да се уништи и таа треба да се сочува како трезор за сите. Таа нема национална и просторна, ниту временска фиксираност. Таа е променлива, ја создаде едни или други овде или на некој друг крај на светот. Благородноста на глобализацијата е во тоа што тие културни, образовни, индустриски, медицински архитектонски придобивки стануваат достапни за сите. Она што е медицинска култура не е само на оние кои пронашле пеницилин, или вакцина против било која болест туку станува достапно за сите болни на светот. Исто како и трансферот во индустриската култура, каде од парната машина па до компјутерите сè им станало достапно на сите, без оглед каде и кој е пронаоѓач.

Време е да се замислиме со што располага Македонија во овој глобален натпревар за да го заштитиме и да профитираме од тоа. Почнувајќи од несмасното откривање и поврнното преминување преку брендот Македонија - најстариот, најоригиналниот и највредниот бренд меѓу сите држави. Единствен пред библиски код и библиски запис со непрекинато континуитет.

Ако нас не ни текнува, тогаш да ги видиме другите околу нас како засилено се концентрираат токму на нашите културни вредности. Па, свртете се околу нас за да ни биде појасно што треба да се случува кај нас и со нас. Откако разбраа

Љубомир КЕКЕНОВСКИ

“

*Rizi kot vari ra
vo obrat en razmer
so znaewet o*

”

I rvi ng FI [ER

АКО НАС НЕ НИ ТЕКНУВА, ТОГАШ ДА ГИ ВИДИМЕ ДРУГИТЕ ОКОЛУ НАС КАКО ЗАСИЛЕНО СЕ КОНЦЕНТРИРААТ ТОКМУ НА НАШИТЕ КУЛТУРНИ ВРЕДНОСТИ. ПА, СВРТЕТЕ СЕ ОКОЛУ НАС ЗА ДА НИ БИДЕ ПОЈАСНО ШТО ТРЕБА ДА СЕ СЛУЧУВА КАЈ НАС И СО НАС. ОТКАКО РАЗБРАА ГРЦИТЕ ПРЕД ДВЕ ДЕЦЕНИИ ДЕКА ЌЕ СЕ ОТВОРИ РАСПРАВАТА ЗА ОНА ШТО СО ДЕЦЕНИИ ГО ЗАБРАНУВАА, ОТКРИВАЊЕ НА СОДРЖИНАТА НА ИМЕТО/БРЕНДОТ МАКЕДОНИЈА, ПО ВЕКОВНО И ДЕЦЕНИСКО ПОКРИВАЊЕ НА СЕ ШТО БЕШЕ МАКЕДОНСКО, ЗА МИГ СЕ ПРЕВРТИЈА НАОПАКУ И СТАНАА НАЈГОЛЕМИ НАВИВАЧИ И ЗАСТАПНИЦИ НА ДРЕВНАТА МАКЕДОНСКА ИСТОРИЈА НА АЛЕКСАНДАР И ФИЛИП. ДУРИ ВАКА ИНФЛАГРАНТИ ФАТЕНИ ВО КРАЖБА, НЕМАА ДРУГО ОСВЕН СЕКАДЕ ДА ГО НАДЕНАТ СОНЦЕТО ОД КУТЛЕШ И ЛИКОТ НА АЛЕКСАНДАР И ДА ГО БРАНАТ КАКО НИВНО НАЈСВОЕ/НАЈМИЛО.

ОТСЕКОГАШ ГЛЕДАВ НА МАКЕДОНСТВОТО КАКО ВЕРТИКАЛА НА ПРОГРЕСИВЕН ОПШТЕСТВЕН МОДЕЛ И НЕ КАКО НА НАЦИОНАЛНА ИДЕЈА ТУКУ НА ЦИВИЛИЗАТОРСКА МАТРИЦА, КОЈА ГО РАЗБИРА И ГО ПРОМОВИРА СВЕТОТ КАКО ПОЛЕ ЗА КУЛТУРЕН НАТПРЕВАР МЕЃУ НАРОДИТЕ.

ТОЈ ГЕН, ИАКО ДЕНЕС ЗАБОРАВЕН/ЗАПУШТЕН, ВНЕДРЕН Е ВО ОВОЈ НАРОД И НА ОВОЈ ПРОСТОР, ПОЧНУВАЈЌИ ОД ОНА ШТО БЕШЕ СТОРЕНО ВО ОТОМАНСКОТО РОПСТВО - ИЛИНДЕН ПА НАДОЛУ СО КРЕСНА И РАЗЛОВЦИ, ПРЕКУ КАРПОШ СЕ ДО ГЕОРГИЈА КАСТРИОТ, ВО НАЈТЕМНИОТ ПЕРИОД НА МАКЕДОНСТВОТО.

ресија, која ја носи глобализацијата, сè повеќе ќе ги открива овие македонски вредности како универзални придобивки, како потпорни точки/постаменти на едно цивилизациско разбирање на современиот свет.

Тој ГЕН, иако денес заборавен/запуштен, внедрен е во овој народ и на овој простор, почнувајќи од она што беше сторено во отоманското ропство - Илинден па надолу со Кресна и Разловци, преку Карпош сè до Георгија Кастриот, во најтемниот период на македонството. Посебно е силна/златна жицата на Македонската династија која ја одбележи златната ера во Византија. Токму тогаш и токму овде, Европа ги достигна своите културни и просветителски врвови, кога македонството кое денес се преведува како словенство односно еруптира како екуменска идеја и просветителски/христијански изби сè до европскиот север и азискиот исток. Најпрочуени се сепак оние македонски генерации кои ги удрија темелите на древната митологија, култура и се вградија во онаа не-

ПАЗАРОТ И КУЛТУРАТА

Грците пред две децении дека ќе се отвори расправата за она што со децении го забрануваа, откривање на содржината на името/брендот Македонија, по вековно и децениско покривање на сè што беше македонско, за миг се превртија наопаку и станаа најголеми навивачи и застапници на древната македонска историја на Александар и Филип. Дури вака инфлагранти фатени во кражба, немаа друго освен секаде да го наденат сонцето од Кутлеш и ликот на Александар и да го бранат како нивно најсвое/најмило.

Ако добро се сеќавате македонските песни во Бугарија беа со децении, ако не забранети, тогаш системски маргинализирани од бугарската држава: Годи нив се случува обратен процес во кој се форсираат медиумски македонските стари и новокомпонирани песни од највисоки места: Прикажани како најбугарски, разбира се. Па, следат бугарските премиери, претседатели, и нови олигарси кои одеднаш се сетија на нивното македонско потекло и најромантичниот дел од бугарската историја. Џезот и македонската народна музика мошне брзо станаа главен критериум и синоним за вкус и отменост на елитите.

Албанската држава залутана во самоидентификација и потрага по своите корени, неколку пати ги присвојуваа Или-

рите, всушност од мајка му на Александар - Олимпија, па сè до Питу Гули. Фолклорот особено орото - тешкото е нивно, за понатаму ќе видиме. Во тоа нахално настојување и лутање за почеток ќе ни изградат споменик на Скендербег во чаршија пред стоконната Илинден. Благодариме за нивното (не)разбирање, бидејќи кога ќе научат кој бил и за што се борел нема да бидат така благонаклонети кон изградба на споменици на други македонски јунаци.

Исто така, може да се забележи како Србија територијално се повлекува на север, црковно и културно се спушта на југ поблиску до своите корени. Во новите филмови, па и во современиот музички и културен живот доминираат теми, особено преработен фолклор на јужни/македонски мотиви. Тенденцијата е стара, прво ова ќе се прикажува како заедничко наследство, па потоа ќе стане само нивно.

Отсекогаш гледав на македонството како вертикала на прогресивен општествен модел и не како на национална идеја туку на цивилизаторска матрица, која го разбира и го промовира светот како поле за културен натпревар меѓу народите. Иако другите, особено денешните Македонци, приоѓаат кон ова засега мошне конфузно и неуко, со новите бранови на актуелната економска и културна прог-

повторлива цивилизациска епопеја на Филип, Александар, Аристотел...

За да влеземе во натпревар со другите култури, ни треба покренување на скриениот капитал, во пари, во земја, во културни брендови, манастири, стари градови, Скупи, Стоби. Ни треба ресетирање на нашиот планински, селски, манастирски живот/туризам. Бидејќи, на одмор не се оди и сè повеќе нема да се оди само на лето или само на море, туку и останатите 365 дена во годината.

Ова е латентен капитал, дури би рекол и скриен културно-економски вулкан на кој лежи нашава држава. Вработувањето и бизнисот во креативните дејности е тренд во светот, без разлика дали е мода, носии, нови егзотични вкусови, лекови, етно музика, нови ритмови, игри, песни - фолклорот генерално. Во Британија се вработени два милиона луѓе или една дванаесттина во овие бизниси.

Неопходно ни е основање на институти за древна медицина-Хипократ, древна ботаника, архитектура, театар, култура, и сè она што било дел од македонската цивилизациска вертикала на вредности, која се подигнува од древнина, преку Византија и Отоманската империја до денес. Сè тоа ќе се постигне низ институти во кои ќе се собираат, истражуваат и проучуваат старите записи.